

Innst. 406 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:109 S (2016–2017)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja Mandt, Tove Karoline Knutsen, Christian Tynning Bjørnø og Kari Henriksen om å styrke arbeidet mot vold mot eldre

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen foreta en omfangsundersøkelse for å avdekke omfanget av vold mot eldre, for så å iverksette treffsikre tiltak for å bekjempe vold mot eldre.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilgjengelig informasjon rettet mot eldre om vold mot eldre og om eksisterende hjelpetiltak.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for bedre kunnskap om vold mot eldre i kommunene og blant alle som arbeider med eldre.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ferhat Güven, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpar-

tiet, Jenny Klinge, vil vise til representantforslag Dokument 8:109 S (2016–2016) om å styrke arbeidet mot vold mot eldre.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at kunnskap om vold, overgrep eller omsorgssvikt overfor eldre er viktig for å kunne iverksette målrettede tiltak. Komiteen deler således forslagsstillerens bekymring for at mange eldre blir utsatt for overgrep av ulik art, og at det kan finnes mørketall.

Komiteen viser til at forslaget inneholder ulike tiltak for å styrke arbeidet mot vold mot eldre. Komiteen viser til at dette dreier seg om tiltak for å kartlegge omfanget av vold mot eldre, informasjonsspredning og kompetanseløft blant alle som arbeider med eldre.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, understreker at bekjempelse av vold, herunder vold i nære relasjoner, er et prioritert område for samarbeidspartiene. Flertallet viser til at det foreligger en handlingsplan mot vold i nære relasjoner for perioden 2014–2017. Tiltakene her knytter seg ikke til alder, men omfatter all form for vold i nære relasjoner. Tiltakene berører derfor også målgruppen som forslaget er rettet mot.

Flertallet viser til at opptrappingsplanen mot vold og overgrep i stor grad er rettet mot barn og familievold, men at flere av tiltakene naturlig nok vil omfatte alle aldersgrupper. Flertallet mener at denne typen arbeid ikke må bli for omfattende slik at målene og tiltakene i planen utvannes.

Flertallet viser til at når det gjelder omfangsundersøkelser, har Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) gjort en omfattende undersøkelse i 2014 som omfatter et representativt utvalg av befolkningen mellom 18 og 75 år. Denne viser at det er kvinner som utsettes for den

største andelen av vold og overgrep. Det er videre satt av 50 mill. kroner for å styrke forskningen om vold i nære relasjoner. Det ble også lansert en rapport i 2016 kalt «Kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner – også for eldre utsatte?».

Flertallet viser til at NKVTS også er i gang med en kartlegging av livstidsprevalens av vold i nære relasjoner i befolkningen som er 66 år eller eldre. Dette prosjektet vil gi flere holdepunkter for hvordan det forebyggende voldsarbeidet bør innrettes mot eldre.

Flertallet viser til at det i dag pågår en rekke tiltak med tanke på å kartlegge forekomst av vold mot eldre. Flertallet mener det er fornuftig å avvente resultatene av de ulike tiltakene fremfor å pålegge nye.

Flertallet viser til at når det gjelder informasjon om hjelpetiltak, er det allerede etablert en nasjonal kontakttelefon for eldre utsatt for vold. Det er i 2017 bevilget 39,8 mill. kroner til hjelpetelefoner og nettjenester. Politiet har en informasjonskampanje kalt «Hvor lite skal du finne deg i?», som retter seg mot hele befolkningen. I løpet av 2017 opprettes det offeromsorgskontor i alle landets politidistrikter. Kontorene skal gi voldsofre støtte, oppfølging og informasjon og veiledning gjennom hele straffesakskjeden. En egen nettportal om vold i nære relasjoner er også etablert.

Flertallet viser til at kunnskap om vold mot eldre i kommunene og blant dem som arbeider med eldre, ivaretas av krisesentrene, som skal tilby hjelp til alle ofre for vold i nære relasjoner. I forbindelse med implementeringen av nærpolitireformen skal alle kommuner få sin egen politikontakt som skal fungere som et bindeledd mellom politiet og kommunen. Flertallet mener dette vil være et viktig bidrag til å formidle kunnskap om vold mot eldre og hvordan dette kan oppdages og forebygges.

Flertallet støtter forslagsstillernes intensjoner, men mener samtidig at de ulike tiltakene som foreslås, allerede er ivaretatt med regjeringens arbeid på området. Flertallet mener det er viktigere å sørge for at eksisterende målsettinger og tiltak faktisk blir gjennomført på en god måte, fremfor å gi politiet og andre etater nye og lignende pålegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil vise til at vold mot eldre er grov kriminalitet og må behandles som det. Disse medlemmer mener det i for liten grad rettes et søkelys mot vold i nære relasjoner blant eldre mennesker, det være seg både på institusjoner og i hjemmene. Disse medlemmer mener det er viktig å foreta en omfangsundersøkelse for i større grad å få kunnskap om omfanget av vold mot eldre

for så å iverksette treffsikre tiltak for å bekjempe dette.

Disse medlemmer er kjent med at i de kommunene hvor man har hatt kurs og opplæring blant ansatte i eldreomsorgen, meldes det om økt avdekking av saker hvor eldre er utsatt for vold fra partner eller ansatte. Disse medlemmer mener kunnskap og kompetanse er helt avgjørende for ansatte i eldreomsorgen, og mener det er svært viktig at regjeringen sørger for bedre kunnskap om vold mot eldre i kommunene og blant alle som arbeider med eldre. Disse medlemmer mener også det er viktig at regjeringen sørger for økt tilgjengelig informasjon rettet mot eldre om vold mot eldre og om eksisterende hjelpetiltak.

Disse medlemmer mener regjeringens innsats mot vold i nære relasjoner ikke er helhetlig. Nylig behandlet Stortinget regjeringens forslag til opptrappingsplan mot vold i nære relasjoner, og problematikken med vold mot eldre var ikke berørt i det hele tatt. Disse medlemmer mener det er naturlig og viktig å ha med alle aldersgrupper og særlig utsatte sårbare personer i en plan man mener er helhetlig. Dette er en av flere grunner til at disse medlemmer mente Prop. 12 S (2016–2017) var for dårlig og ikke kunne kalles en opptrappingsplan for alle utsatt for vold i nære relasjoner. Disse medlemmer mener at alle skal med i en slik plan.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen foreta en omfangsundersøkelse for å avdekke omfanget av vold mot eldre, for så å iverksette treffsikre tiltak for å bekjempe vold mot eldre.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilgjengelig informasjon rettet mot eldre om vold mot eldre og om eksisterende hjelpetiltak.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for bedre kunnskap om vold mot eldre i kommunene og blant alle som arbeider med eldre.»

Uttalelse fra helse- og omsorgskomiteen

Justisministeren sendte utkast til innstilling til helse- og omsorgskomiteen 23. mai 2017. Helse- og omsorgskomiteen hadde følgende merknader i brev av 1. juni 2017:

«Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i justiskomiteens utkast til innstilling. Komiteen vil for øvrig peke på at tilbud om en forebyggende samtale for å kartlegge behov og ressurser hos hjemmeboende eldre er et viktig tiltak som også kan bidra til å oppdage og forebygge vold mot eldre. Komiteen viser til at Helse- og omsorgsdepartementet i 2016 sendte ut rundskriv til alle kommuner om forebyggende hjemmebesøk,

samt at Helsedirektoratet har utarbeidet en veileder i etablering av slike hjemmebesøk, samt Helsedirektoratet har utarbeidet en veileder i etablering av slike hjemmebesøk for kommunene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil peke på viktigheten av at eldre får gode, tverrfaglige helsetjenester, uansett om man bor hjemme, i omsorgsbolig eller i sykehjem. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at Stortinget har til behandling et representantforslag, Dokument 8:89 S (2016–2017) om en tiltaksplan for eldre psykiske helse, med forslag om å styrke innsatsen i primærhelsetjenesten for forebygging, diagnostisering og behandling av psykiske lidelser hos eldre mennesker. En kommunal tiltaksplan på dette feltet vil også kunne avdekke om en eldre person er eller har vært utsatt for vold. Disse medlemmer mener gode tiltak i en slik plan vil kunne fange opp eldre som ikke tør, eller har mot til, å fortelle om egne opplevelser med vold, som f.eks. er gått av en nærstående person.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreta en omfangsundersøkelse for å avdekke omfanget av vold mot eldre, for så å iverksette treffsikre tiltak for å bekjempe vold mot eldre.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilgjengelig informasjon rettet mot eldre om vold mot eldre og om eksisterende hjelpetiltak.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for bedre kunnskap om vold mot eldre i kommunene og blant alle som arbeider med eldre.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:109 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja Mandt, Tove Karoline Knutsen, Christian Tynning Bjørnø og Kari Henriksen om å styrke arbeidet mot vold mot eldre – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 6. juni 2017

Hadia Tajik

leder

Margunn Ebbesen

ordfører

